

Гончаренко Марина Михайлівна

*Кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії гуманітарних наук
Київський національний університет імені Тараса Шевченка (Київ, Україна)*

<https://orcid.org/0000-0002-6719-1919>

e-mail: m-goncharenko21@ukr.net

Караульна Наталія Вікторівна

*Кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії гуманітарних наук
Київський національний університет імені Тараса Шевченка (Київ, Україна)*

<https://orcid.org/0009-0005-2065-505X>

e-mail: NataliiaKaraulna@knu.ua

Сєрова Юлія Володимирівна

*Кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії гуманітарних наук
Київський національний університет імені Тараса Шевченка (Київ, Україна)*

<https://orcid.org/0000-0002-9211-8668>

e-mail: sierova_yu@knu.ua

**СТРАТЕГІЯ ПОДОЛАННЯ ГІПЕРКОНФЛІКТНОСТІ
В СОЦІАЛЬНОМУ ПРОСТОРИ:
ФІЛОСОФСЬКИЙ АСПЕКТ ПРОБЛЕМИ**

Вступ

У статті здійснено філософське осмислення феномена гіперконфліктності як однієї з ключових ознак сучасного соціального простору, що виявляє кризу співбуття, деградацію комунікативного середовища та розпад смислових структур спільного буття. Актуальність дослідження зумовлена трансформаціями соціальної онтології в умовах постправди, глобальної фрагментації цінностей і цифровізації, які підсилюють конфліктність до рівня екзистенційного виклику. Стаття розкриває філософську природу гіперконфліктності як порушення зв'язків між Я, Іншим і світом та окреслює можливості її подолання через переосмислення етики, діалогу та соціальної онтології.

Виявлено, що гіперконфліктність виходить за межі традиційного розуміння конфлікту як зіткнення інтересів і постає як онтологічний феномен, що підриває можливість діалогу, солідарності та суспільного договору. Показано, що класичні моделі подолання конфліктів виявляються недостатніми в умовах розриву між Я та Іншим, фрагментації досвіду та кризи універсалій. У цифрову добу конфлікт набуває алгоритмічно підсилених форм, що потребує нового осмислення відповідальності та етики взаємодії. Сформульовано філософські засади стратегії подолання гіперконфліктності: етика відповідальності (Е. Левінас), діалогічність буття (М. Бубер, Г.-Г. Гадамер), онтологія відкритості (Ж.-Л. Нансі), відмова від тотальності (Ж.-Ф. Ліотар) та етика пам'яті (П. Рікьор). Обґрунтовано потребу мислити майбутнє як відкритий простір спільного, де конфлікт трансформується з деструктивного чинника на ресурс розвитку.

Обґрунтовано, що гіперконфліктність є не лише соціальною чи політичною проблемою, а глибоким духовно-антропологічним викликом, що вимагає філософського переосмислення підвалин людського співіснування. Подолання цього феномена можливе через відновлення етики взаємності, діалогічного виміру буття, визнання множинності та створення онтології майбутнього, здатної забезпечити продуктивну взаємодію в умовах радикальної різноманітності.

Ключові слова: гіперконфліктність; соціальний простір; етика відповідальності; діалогічність буття; іншість; відкритість; онтологія майбутнього; цифрова культура.

Вступ

Феномен гіперконфліктності в сучасному соціальному просторі постає як глибоко філософська проблема, що стосується меж діалогу, природи розбіжностей, кризи суб'єктності та етики іншості. У добу постправди, глобального фрагментування цінностей і семантичного насичення комунікативного поля, конфлікти набувають не лише політичного чи соціального, а онтологічного виміру — вони торкаються самих засад буття-у-світі, ідентичності, свободи та справедливості. Гіперконфліктність стає знаком деструкції горизонтів спільного — порозуміння, солідарності, спільного блага. У цьому контексті потреба в філософському осмисленні стратегій подолання гіперконфліктності є не лише реакцією на виклики сучасності, а й способом реконструкції підвалин суспільного співбуття.

Класичні моделі конфлікту (Гоббс, Гегель, Маркс, Фуко тощо) мають бути переглянуті в контексті зміненої антропології сучасності: суб'єкт більше не є автономною раціональною істотою, а розпорошується в потоках інформації, мережевих структурах і культурних архіпелагах. Стає очевидним, що подолання гіперконфліктності не можливе суто технократичними чи юридичними засобами — потрібне переосмислення філософських засад

конфлікту як способу становлення свободи, визначення меж легітимного і допустимого, віднайдення етики відповідальності перед Іншим. Відтак, стаття спрямована на дослідження саме філософських підстав для формування стратегії подолання гіперконфліктності як передумови оновленого суспільного договору.

Мета дослідження — з'ясувати філософську природу гіперконфліктності як вияву кризи соціального буття та обґрунтувати можливості її подолання через реконструкцію етики комунікації, поняття спільного і онтології соціального співіснування.

Методи дослідження

Методологічною основою статті є міждисциплінарний підхід, що поєднує філософські, соціологічні та культурологічні методи аналізу соціальних процесів. Теоретичну базу становлять концепції класичної та сучасної європейської філософії конфлікту (М. Фуко [1]), філософії діалогу (М. Бубер [2]), Г.-Г. Гадамер [3]), етики відповідальності (Е. Левінас [4]), постмодерного критицизму (Ж.-Ф. Ліотар [5], Ж. Дерріда [6]), онтології співбуття (Ж.-Л. Нансі [7]) та соціальної теорії інформаційного суспільства (М. Кастельс [8], З. Бауман [9]). Їх залучення дає змогу розкрити гіперконфліктність як багатовимірний феномен — онтологічний, комунікативний, етичний і культурний — та осмислити її як вияв кризи соціального буття.

У роботі застосовано герменевтичний метод, який дозволяє інтерпретувати ключові категорії конфлікту, діалогу та іншості в контексті сучасної соціальної реальності. Діалектичний метод використано для виявлення внутрішніх суперечностей феномена гіперконфліктності та аналізу можливостей їх трансформації у продуктивні форми взаємодії. Феноменологічний підхід забезпечує розгляд гіперконфліктності як екзистенційного досвіду суб'єкта у світі, що фрагментується, а структурно-функціональний аналіз дає змогу дослідити механізми формування й відтворення конфліктів у соціальному просторі, зокрема в умовах цифрової комунікації.

Застосування порівняльно-історичного методу забезпечило можливість простежити еволюцію філософського розуміння конфлікту від класичних до постмодерних підходів і визначити їхню релевантність для аналізу сучасної гіперконфліктності. Метод критичної реконструкції використано для формулювання філософських засад стратегії її подолання, яка спирається на ідеї етики відповідальності, діалогічності буття, відкритості, плюралізму та онтології майбутнього. Загалом методологія дослідження базується на принципах системності, багаторівневості та інтегративності, що дозволяє осмислити гіперконфліктність не як сукупність окремих соціальних конфліктів, а як комплексну трансформацію умов можливості спільного буття та виробити філософські засади її подолання.

Результати дослідження

Гіперконфліктність — поняття, що виходить за межі класичного уявлення про конфлікт як локалізоване зіткнення інтересів чи ідеологій. У філософській перспективі це феномен, який засвідчує глибокі трансформації в самій онтології соціального: кризу буття-в-спільному, деградацію комунікативного середовища, розпад загальнозначущих смислів, які історично формували підвалини суспільної злагоди. Відтак, гіперконфліктність не є просто наслідком зростання соціальних протиріч — вона виявляє фундаментальну дестабілізацію тих смислових структур, що уможливлювали суспільне буття як форму ко-екзистенції, як спільне перебування у світі.

У традиційній філософській думці конфлікт часто розглядався як двигун історії (Гегель), спосіб виявлення фундаментальної нерівності (Маркс), механізм регулювання відносин через баланс сил (Гоббс), або ж як постійне зіткнення дискурсивних стратегій влади (Фуко). Усі ці підходи, незважаючи на відмінність, передбачали, що конфлікт структурований і має вбудовані механізми розв'язання — через діалектику, революцію, суспільний договір чи деконструкцію дискурсу. Проте гіперконфліктність вирізняється тим, що ці механізми більше не спрацьовують: вона є надмірною, всепроникною, самовідтворюваною і такою, що підриває навіть можливість порозуміння.

Філософи пізньої модерності та постмодернізму, зокрема Ж.-Ф. Ліотар, Ж. Дерріда, Е. Левінас, Ж.-Л. Нансі, вказували на кризу універсальї, фрагментацію досвіду, розрив між Я й Іншим, втрату мовних і етичних механізмів взаємного визнання. Гіперконфліктність постає саме як наслідок цього розриву: Інший більше не сприймається як співбуттєвий суб'єкт, а як загроза і носій альтернативного (а тому — ворожого) сенсу. Це знецінення Іншого як принципу спільності руйнує засади діалогу, солідарності й можливості формування консенсусу. Як зазначав Е. Левінас, етика є первинною щодо онтології, і коли ця етика втрачається — буття стає насильницьким, агресивним, конфліктним.

Гіперконфліктність, отже, не лише соціологічна чи політична проблема. Вона постає як онтологічне порушення зв'язку між Я та світом, Я та Іншим, Я та Мовою, оскільки зауважує О. Сільвестрова, на макрорівні конфлікти та кризи виникають як наслідок автономного розвитку різних соціальних структур, що з часом породжує суперечності, альтернативні погляди та появу нових якостей, які часто реалізуються через форми протистояння. На мікросоціальному рівні джерелом конфліктів і криз виступає індивідуальна діяльність, обумовлена свідомим захистом і реалізацією особистих чи групових інтересів. У такому контексті конфліктні ситуації відображають зіткнення відмінних ціннісних орієнтацій та норм, притаманних учасникам соціальних взаємодій. Важливу роль у динаміці конфліктів

відіграє управлінська система: ухвалення рішень в умовах обмеженої або неточної інформації часто стає каталізатором загострення напруженості та провокує виникнення нових кризових ситуацій [10, с. 114–115].

Тому, у ситуації, коли мова більше не виконує функцію порозуміння, а перетворюється на зброю ідентичностей, коли соціальне поле не консолідується, а дезінтегрується у мікро-спільноти, що взаємно не визнають одна одну, ми стикаємося не просто з кризою інституцій, а з кризою буття-в-суспільстві як такого. Це вимагає філософського осмислення не лише соціальних технологій подолання конфліктів, а й реконструкції основ — відновлення цінності спільного простору, спільної мови, етики взаємності.

Варто звернутися до концепції «буття-з-Іншим» (*être-avec*) у Ж.-Л. Нансі, який наголошував, що соціальне не передує індивіду, а виникає разом з ним — через жест спільності, співучасті, співбуття. Гіперконфліктність свідчить про втрату цього жесту, про розірвання тканини співбуття, коли замість зустрічі з Іншим ми маємо дзеркальну кімнату нарцисизму, репродукції власних позицій, ехо-камер і семантичного замикання. Стратегія подолання такої гіперконфліктності має ґрунтуватися не лише на політико-юридичних процедурах, а на поверненні до філософського питання: що означає бути з Іншим, приймати Іншого не як ворога, а як виклик і можливість власного становлення?

Особливої ваги це питання набуває в умовах цифрової культури, де конфлікт втрачає межі, час і простір. У мережевій комунікації, як зазначав М. Кастельс, соціальні рухи та ідентичності формуються у «просторі потоків», що радикально змінює спосіб переживання соціального часу та взаємодії. Гіперконфліктність тут постає як алгоритмічно підсилена форма конфлікту — так звана «конфліктна віртуальність», де поляризація є не побічним ефектом, а функцією системи. Це ставить перед філософією нові виклики: осмислити онтологію цифрового суб'єкта, відповідальність у віртуальному просторі, можливість етики в умовах дезанонімізованої або, навпаки, повністю анонімною взаємодії.

Не менш важливим є й антропологічний вимір проблеми. Гіперконфліктність є симптомом екзистенційної непевності, розриву з традиційними структурами ідентичності, втрати сенсових опертів. В умовах «плинної модерності» (З. Бауман), де соціальні ролі нестабільні, а моральні координати розмиті, конфлікт стає способом конструювання ідентичності. Людина конфліктує, бо інакше не здатна самовизначитися. Тобто гіперконфліктність — не лише загроза, а й спроба суб'єкта відновити цілісність через опозицію, адже, як підкреслює В. Турбан, конфлікти завжди зумовлені свідомістю та поведінкою індивідів, незалежно від того, чи виникають вони внаслідок розбіжностей між особистісними та суспільними цінностями, чи через нереалізовані очікування та надії. У процесі реального

конфлікту його учасники виступають активними сторонами протиборства, носіями свідомості, що в емоційно загостреній формі відображає наявні суперечності. Взаємини між ними супроводжуються негативними емоціями, які можуть пригнічувати раціональне сприйняття ситуації та заважати об'єктивній оцінці потенційних наслідків, які нерідко перевищують умовні переваги перемоги над опонентом. У ширшому, історико-соціальному контексті конфлікт може виступати як рушійною, конструктивною силою, так і чинником, що уповільнює розвиток або набуває деструктивного характеру щодо учасників протистояння — залежно від конкретних обставин його перебігу [11, с. 239].

Як бачимо, філософське осмислення гіперконфліктності вимагає радикального перегляду самої онтології соціального, повернення до витоків філософії діалогу, етики відповідальності та критичної герменевтики. Ми маємо справу не з окремими проявами насильства чи конфронтації, а з загальною трансформацією умов можливості соціального співіснування. Гіперконфліктність — це не тільки «біль» суспільства, це «симптом» його нового становища в історії: позиція, де старі моделі (договір, консенсус, діалектика) не працюють, а нові ще не сформовані. Саме тому філософія має відіграти провідну роль у формуванні стратегій подолання цієї кризи — не як арбітр, а як інструмент глибокого розуміння й реконструкції буттєвих підвалин спільного.

Гіперконфліктність, як показано вище, постає не лише як соціальна чи політична проблема, а як глибокий духовно-антропологічний виклик — виклик буттю людини у її співіснуванні з Іншим, з інституціями, з мовою, зі світом. Вона оголює кризу людяності, кризу суб'єкта, що вже не здатен до автентичного діалогу, а отже — й до співбуття. Тому будь-яка стратегія подолання цього феномену не може бути суто технічною чи інструментальною: вона має бути філософськи обґрунтованою, спиратися на нове розуміння людської природи, відповідальності, свободи, визнання та морального обов'язку перед Іншим.

Першою засадою такої стратегії є етика відповідальності, концептуалізована Емманюелем Левінасом. На протигагу кантівському «я мислю, отже я існую», Левінас формулює онтологію суб'єкта як «бути-відповідальним», адже мислитель підкреслює, що «відповідальність є первісною простотою та безпосередністю, їй протистоїть свобода, яка є чимось штучним. Тому не свобода є передумовою відповідальності, а навпаки, — відповідальність закладає простір для реалізації свободи людини. Людина приречена не на свободу, як вважав Ж.-П. Сартр, а на те, щоб брати на себе відповідальність. Без останньої свобода неможлива» [12, с. 90]. У світі гіперконфліктності, де Інший редукується до стереотипу, ворога, носія загрози, повернення до ідеї особистої відповідальності за зустріч з Іншим є

актом етичної революції. Це не універсальний кодекс поведінки, а радикальний жест визнання Іншого як обличчя, яке не можна звести до схеми. Відтак, подолання гіперконфліктності вимагає формування культури відповідальності як духовного ядра соціальності.

Другою філософською засадою є діалогічність буття, глибоко осмислена в творчості Мартіна Бубера та Ганса-Георга Гадамера. У моделі «Я — Ти» Бубера діалог є не просто формою спілкування, а способом онтологічного взаємотворення, коли особистість розкривається у стосунку з Іншим. Гіперконфліктність свідчить про руйнування цієї моделі — сучасне суспільство дедалі більше функціонує у режимі «Я — Воно», тобто сприймає Іншого як об'єкт маніпуляції, а не як співбуттєвого суб'єкта. Стратегія подолання цього стану вимагає повернення до діалогічності як фундаментального виміру людського існування, адже «філософ розділяв два способи міжособового буття між «Я» та Іншим: діалогічне, яке знаходить своє здійснення у стосунку; та монологічне, яке відбувається повсякчас між людьми, які просто контактують між собою, шукаючи певної користі з цього для себе» [13, с. 20]. Саме у першому випадку особливої ваги набуває герменевтична етика розуміння, яка визнає, що істина постає в межах інтерпретації, а не у володінні. Гадамерова ідея «злиття горизонтів» — це саме те, чого бракує світу гіперконфліктів.

Третьою засадою має стати онтологія відкритості, запропонована Жан-Люком Нансі, для якого буття завжди вже є співбуттям (*être-avec*). Людина не існує ізольовано: її онтологія зумовлена відкритістю до Іншого. Проте сучасний стан гіперконфліктності засвідчує тотальне закриття — замикання у власних ідентичностях, колах, наративах. Мова більше не є полем зустрічі, а стає знаряддям маркування ворожості. Подолання цього стану передбачає відновлення відкритості як цінності. Це означає — не просто терпіти Іншого, а визнавати його онтологічну легітимність, навіть якщо він радикально інакший. У філософському сенсі, йдеться про екзистенційне розширення власного «Я» — здатність бути іншим для себе, приймаючи інше як частину себе.

Четверта засада — відмова від тотальності, ключовий мотив постмодерної етики. Як наголошує Ліотар, сучасна епоха характеризується недовірою до метанаративів — великих узагальнюючих схем, які претендують на істину. Гіперконфліктність часто виникає саме через спробу нав'язати універсальну істину, що нівелює множинність. Стратегія подолання має враховувати межовість пізнання, цінність контингентності й потребу в делікатному балансі між єдністю і різноманіттям. Тут філософія виступає як школа терпіння до складності, відмови від спрощень, від утопічного мислення.

П'ятою фундаментальною засадою є переосмислення часу і пам'яті як полів конфлікту. У гіперконфліктному суспільстві минуле не об'єднує, а роз'єднує — колективна пам'ять стає інструментом боротьби за інтерпретацію. Подолання цього стану передбачає створення філософії примирення пам'ятей: не в сенсі уніфікації, а як визнання множинних наративів без прагнення до монополії. Потрібна трансформація категорій історичної провини, жертви й героїзму — через етику пам'яті, запропоновану Полем Рікьором, де пам'ятати — означає брати на себе відповідальність за власну історичну ситуацію та водночас визнавати право Іншого на власну пам'ять.

Нарешті, філософська стратегія подолання гіперконфліктності має бути онтологією майбутнього — тобто спроможністю мислити майбутнє не як проекцію минулого, а як відкритий простір можливості спільного. Як писав Беньямін, революція — це не стрибок у майбутнє, а «захоплення часу в стані його зупинення». У цьому сенсі, подолання гіперконфліктності — це не повернення до ідеалізованого минулого, а перехід до якісно нової фази співбуття, де конфлікт можливий, але не гіпертрофований, а перетворений на форму продуктивної взаємодії.

Відповідно, стратегія подолання гіперконфліктності повинна бути побудована не на короткотермінових технологіях консенсусу, а на філософському переосмисленні основ людського співіснування. Вона має бути етичною, діалогічною, відкритою, плюралістичною та майбутньо-орієнтованою. Це стратегія не владарювання чи примирення за будь-яку ціну, а стратегія повернення до себе — до автентичного людського в співбутті з Іншим. І якщо філософія ще здатна бути актуальною, то саме в цьому — в її спроможності пропонувати смисли в ситуації, коли суспільство забуває, для чого йому бути разом.

Висновки

Філософське осмислення феномена гіперконфліктності як однієї з ключових характеристик сучасного соціального простору виходить далеко за межі звичайного розуміння конфлікту як зіткнення інтересів. Обґрунтовано, що вона є насамперед онтологічним і духовно-антропологічним викликом, який підриває можливість діалогу, солідарності та спільного договору, водночас виявляючи кризу суб'єктності, ідентичності та спільного буття. Подолання цього феномена вимагає не технократичних рішень, а радикального філософського переосмислення засад людського співіснування — через етику відповідальності, діалогічність буття, відкритість до Іншого, відмову від тотальності та переосмислення пам'яті. Саме філософія здатна запропонувати нові смислові орієнтири, які трансформують конфлікт із деструктивного чинника на ресурс розвитку, відкриваючи шлях до формування онтології майбутнього як простору продуктивної взаємодії та співбуття в умовах радикальної різноманітності.

Список посилань

1. Foucault, M. (1977). *Discipline and punish: The birth of the prison*. New York: Vintage Books.
2. Buber, M. (2000). *I and Thou* (R. G. Smith, Trans.). NY: Scribner.
3. Gadamer, H.-G. (1975). *Truth and method* (W. Glen-Doepel, Trans.; J. Cumming & G. Barden, Eds.). 1st English ed.
4. Levinas, E. (1969). *Totality and infinity: An essay on exteriority* (English trans.). Pittsburgh, PA: Duquesne University Press.
5. Lyotard, J.-F. (1984). *The postmodern condition: A report on knowledge* (G. Bennington & B. Massumi, Trans.). Minneapolis: University of Minnesota Press.
6. Derrida, J. (1988). *Afterword: Toward an ethic of discussion*. In *Limited Inc* (English trans. ed.).
7. Nancy, J.-L. (1991). *The inoperative community*. Minneapolis: University of Minnesota Press.
8. Castells, M. (1978). *City, class and power*. London & New York: Macmillan; St. Martin's Press.
9. Bauman, Z. (2016). *Strangers at our door*. Cambridge: Polity.
10. Сільвестрова, О. (2017). Філософсько-історичний аналіз соціальних конфліктів та криз. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Філософські науки*, 13 — 14(362 — 363), 114 — 120.
11. Турбан, В. В. (2017). Парадигмальний підхід в конфліктології: постановка проблеми. *Актуальні проблеми психології: Збірник наукових праць Інституту психології імені Г. С. Костюка. Загальна психологія. Історична психологія. Етнічна психологія*, IX(10), 233 — 240.
12. Шевчук, К. (2019). Людина та її відповідальність у сучасному світі. У *Людина і культура* (с. 86 — 102). Острог: Вид-во НаУО. А. Ковальчук, М. (2017). Діалогізм Мартіна Бубера та місце «Іншого» в ньому. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія: Філософія, (20), 18 — 22. ISSN 2312-7112.

References

1. Foucault, M. (1977). *Discipline and punish: The birth of the prison*. New York: Vintage Books.
2. Buber, M. (2000). *I and Thou* (R. G. Smith, Trans.). NY: Scribner.

3. Gadamer, H.-G. (1975). *Truth and method* (W. Glen-Doepel, Trans.; J. Cumming & G. Barden, Eds.). 1st English ed.
4. Levinas, E. (1969). *Totality and infinity: An essay on exteriority* (English trans.). Pittsburgh, PA: Duquesne University Press.
5. Lyotard, J.-F. (1984). *The postmodern condition: A report on knowledge* (G. Bennington & B. Massumi, Trans.). Minneapolis: University of Minnesota Press.
6. Derrida, J. (1988). *Afterword: Toward an ethic of discussion*. In *Limited Inc* (English trans. ed.).
7. Nancy, J.-L. (1991). *The inoperative community*. Minneapolis: University of Minnesota Press.
8. Castells, M. (1978). *City, class and power*. London & New York: Macmillan; St. Martin's Press.
9. Bauman, Z. (2016). *Strangers at our door*. Cambridge: Polity.
10. Silvestrova, O. (2017). Philosophical and historical analysis of social conflicts and crises. *Scientific Bulletin of Lesya Ukrainka Eastern European National University. Philosophical Sciences*, 13 – 14(362 – 363), 114 – 120 [in Ukrainian].
11. Turban, V. V. (2017). Paradigmatic approach in conflictology: Problem statement. *Actual Problems of Psychology: Collection of Scientific Works of the H. S. Kostiuk Institute of Psychology. General Psychology. Historical Psychology. Ethnic Psychology*, IX(10), 233 – 240 [in Ukrainian].
12. Shevchuk, K. (2019). *Man and his responsibility in the modern world*. In *Man and Culture* (pp. 86 – 102). Ostroh: NaUOA Publishing [in Ukrainian].
13. Kovalchuk, M. (2017). Dialogism of Martin Buber and the place of «The Other» in it. *Scientific Notes of the National University «Ostroh Academy»*. Series: *Philosophy*, (20), 18 – 22. ISSN 2312-7112 [in Ukrainian].

Marina Honcharenko

*Ph.D. in Philosophy, Associate Professor of Department of Philosophy of Humanities
Taras Shevchenko National University of Kyiv (Kyiv, Ukraine)
<https://orcid.org/0000-0002-6719-1919>
e-mail: m-goncharenko21@ukr.net*

Nataliia Karaulna

*Ph.D. in Philosophy, Associate Professor of Department of Philosophy of Humanities
Taras Shevchenko National University of Kyiv (Kyiv, Ukraine)
<https://orcid.org/0009-0005-2065-505X>
e-mail: NataliiaKaraulna@knu.ua*

Yuliia Sierova

*Ph.D. in Philosophy, Associate Professor of Department of Philosophy of Humanities
Taras Shevchenko National University of Kyiv (Kyiv, Ukraine)
<https://orcid.org/0000-0002-9211-8668>
e-mail: sierova_yu@knu.ua*

**STRATEGY FOR OVERCOMING HYPERCONFLICT IN THE
SOCIAL SPACE: A PHILOSOPHICAL PERSPECTIVE**

Abstract

The article offers a philosophical interpretation of the phenomenon of hyperconflict as one of the key features of the contemporary social space, revealing a crisis of coexistence, the degradation of the communicative environment, and the disintegration of the meaningful structures of common being. The relevance of the study is determined by the transformations of social ontology in the context of post-truth, global fragmentation of values, and digitalization, which amplify conflict to the level of an existential challenge. The article explores the philosophical nature of hyperconflict as a disruption of the fundamental relations between the Self, the Other, and the world, and outlines the possibilities of overcoming it through a rethinking of ethics, dialogue, and social ontology.

The study demonstrates that hyperconflict transcends the traditional understanding of conflict as a clash of interests and emerges as an ontological

phenomenon that undermines the possibility of dialogue, solidarity, and the social contract. It is shown that classical models of conflict resolution prove inadequate in the context of ruptures between the Self and the Other, fragmented experience, and the crisis of universals. In the digital age, conflict assumes algorithmically intensified forms, requiring a new conceptualization of responsibility and the ethics of interaction. The article formulates the philosophical principles of a strategy to overcome hyperconflict: the ethics of responsibility (E. Levinas), the dialogical nature of being (M. Buber, H.-G. Gadamer), the ontology of openness (J.-L. Nancy), the rejection of totality (J.-F. Lyotard), and the ethics of memory (P. Ricœur). It substantiates the need to conceptualize the future as an open space of the common, where conflict is transformed from a destructive force into a resource for development.

The article argues that hyperconflict is not merely a social or political problem but a profound spiritual and anthropological challenge that requires a philosophical rethinking of the foundations of human coexistence. Overcoming this phenomenon is possible through the restoration of the ethics of reciprocity, the dialogical dimension of being, the recognition of plurality, and the construction of an ontology of the future capable of ensuring productive interaction under conditions of radical diversity.

Keywords: hyperconflict; social space; ethics of responsibility; dialogical being; otherness; openness; ontology of the future; digital culture.

Стаття надійшла до редакції 03.11.25

© Гончаренко М. М., Караульна Н. В., Серова Ю. В., 2025